

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Laptulajdonos a Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyedévre 3 P. félévre 6 P. egész évre 12 P. — HIRDETÉSI ÁRAK: Milliméter soronként 1 hasáb szélességben 20 fillér. A legkisebb hirdetés ára 3 P. Haláleset jelentés, köszönetnyilvánítás és Nyilvántartás legkisebb ára 20 P.

Főszerkesztő:
LINDVAY (HARTNER) NÁNDOR
Szerkesztő:
SZÁSZ ERNŐ

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Muraszombat, Horthy Miklós ut 18 szám / Távfeliról: 71. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

XXXVIII. évfolyam. / 39. szám.

ÁRA 24 fillér.

1944. szeptember 22. — Péntek.

Uj divat Muraszombatban

a német hadsereg és a német erő temetése. Megléveszhetetlen hadászati éleslátást fedez fel magában néhány ember és bizalmas társaságban, vagy akár a nyílt utcán is csalhatatlan éleslátására hivatkozva magyarázza, hogy a német hadsereg közvetlenül az összeroppanás előtt áll és a német erő legfeljebb még néhány napig állhat ellen az „Egyesült Nemzetek” rohamának. Legtöbbször éppen azok látják katasztrófálisnak a németek helyzetét, akik még egy fél éve a birodalom gyors győzelmére esküdtek és csaknem hazaáruháznak bélyegezték a mérsékletesekeket.

Magatartásuk és mondókájuk alkalmas arra, hogy a belső front szilárdságát gyengítse, ráadásul éppen olyan tűző, mint amilyen akkor volt, mint amikor ugyanezek az emberek még homlokegyenest ellenkezően látták a helyzetet. Targyilag és józan ítélőképességű szemlélő ugyanis semmi esetre sem következhet az elmúlt hetek eseményeiből a német erő összeroppanására, sőt éppen ellenkezően, annak megszilárdulását láthatja.

Mert mi történt tulajdonképpen? A németek feladták Franciaországot, Finnországot, Romániát, Bulgáriát, sőt valószínűleg feladják a Balkánnak még más területeit is és megmaradt szövetségeseiknek, illetve saját birodalmuk határaitra vonulnak minden fronton vissza. Jelenthet-e ez gyengülést?

Területi szempontból kétségkívül, jelent. Súlyos csapás a román olajutak elvesztése és Franciaország ipari gépezetének kiesése a német háborús termelésből. Ezzel szemben előnyt jelent a németeknek Franciaország megszállásának megszűnése, Bulgária megszállásának megszűnése, Románia és Finnország kiesése a háborúból, mert ez a két állam mindig segítségre szorult, tehát teherterhel volt a német háborús gépezet számára. Mindent összevetve, a birodalom védelmezésének szempontjából összehasonlíthatatlanul több előnnyel jár az események alakulása, mint hátránnyal.

Másrészt emberanyagban sem lehet hiány a birodalomban. Ne feledjük el, hogy a németeknek 1941 végéig, a szovjet ellentámadás megindulásáig alig volt embervesztésük, az azóta szenvedett veszteség pedig pótolható az 1941 óta beérett újoncokkal. Nem is szólva arról, hogy még a mai napig sem lát idősebb férfit német katonaruhában az ember. A német hadsereg felszerelésének tökéletessége viszont köztudomású, így kétségtelennek látszik, hogy a német birodalom még óriási katonai erővel rendelkezik.

Ez a nagy katonai erő most kerül majd totális bevetésre, ezt az erőt új fegyverek erősítik meg, tehát óriási tévedés a németek összeroppanásáról beszélni. A háború még nem fejeződött be. A legnagyobb, végső döntést hozó csaták még meg sem kezdődtek, csak most folyik minden részről a nagy felvonulás. Elvakultság tehát a

A muraszombati járás kisközségeinek zsidó üzleteit október 2-től 15-ig értékesítik

Néhány változás a muraszombati üzletek értékesítésének időpontjában

Mult számunkban közöltük a zsidó üzleteiben lévő áru és anyagkészletnek, valamint berendezési és felszerelési tárgyakkal értékesítésére kijelölt muraszombati járási bizottság tájékoztatóját az egyes üzletek átadásának időpontjáról és módosításáról. A bizottság mult heti tájékoztatójához most a következőket fűzi hozzá:

Szeptember 24 és október 1 között a következő üzleteket értékesítik:

szeptember 25-26-27-én Frim László vaskereskedését,

szeptember 27-én Kohn Samu borbélyüzletét, délután 3 órakor Király József borbélyüzletét,

szeptember 28-án Ebenspanger Sa-

lamon rőfös kereskedését,

szeptember 29-én Pollák Rezsőné és Trautmann Bernát üzleteit,

szeptember 30-án Hirschl Anna üzletét, Kemény Mór étkezdéjét és mézárszékét, Náday József borkereskedői felszerelését és irodai felszerelését.

A vidéki zsidó üzletekre igényt bejelentők tájékoztatására közli a bizottság, hogy a kisközségek zsidó üzleteinek értékesítésére október 2—15 között kerül sor. Pontos időpontot az illetékes körjegyzőségek által közöltet a bizottság az érdekeltekkel. (Amennyiben módunkban lesz, az értékesítés időpontját mi is közölni fogjuk jövő számunkban.)

Kik igényeltek és kik vásárolhattak zsidó üzletet Muraszombatban?

Muraszombat zsidó üzleteinek értékesítése tehát megkezdődött. Az értékesítésnél koránt sem találunk olyan nagy tolongást a vásárolni szándékozók között, mint az üzletek bezárásakor. Egy-egy üzletet legtöbb esetben csak egy személy igényelt, most pedig az is megesezt, hogy az egyetlen igénylő is visszalépett. A visszalépések közül legtöbbnek az az oka, hogy az igénylőnek nem sikerült tőkét szereznie az üzlet megvásárlásához.

Ott, ahol több igénylő van, a bizottság, amelynek tagjai: a kincstár képviselőjeként Dr. Valent Gusztáv m. kir. pénzügyi titkár, muraszombati adóhivatali főnök, az iparhatóság képviselőjeként vagy dr. Olajos József főszolgabíró, vagy dr. Bánki Ferenc szolgabíró, vagy Romhányi Ferenc közigazgatási jegyző, valamint pedig az esetenként változó szakértő, — a felekkel folytatott előzetes tárgyalás után a legmértányosabb alapon igénylőnek adja át az üzletet. Az ár megállapításánál az egyes cikkek megközelítő beszerzési árát veszik alapul, mégha az magasabb, vagy esetleg alacsonyabb is a letári áránál.

A bizottság eddig a következő zsidó üzleteket értékesítette: Presz Kálmán borkereskedést (igényelte Kolossa János, meg is kapta), Kohn Lipót borkereskedést (igényelte Holcman István, meg is kapta), Kr. Hirschl és Fiai rövid és divatruha üzletét (igényelték Jónás János és Hoyer Ernő, megkapta Jónás János), Háhn Izidor papirkereskedését nem sikerült értékesíteni, igényelte özv. Kúhár Istváné, aki visszalépett. Más igénylő nincs, ezért az üzletet vállalati vezető kirendelésével értékesítik. — Trautmann Sándor rövidáru és vegyeskereskedést (igényelte Szukics György, meg is kapta), Háhn Samu rövidáru és vegyeskereskedést (igényelte Szever Ferenc, Pápics Károly, Szukics György, a berendezést külön Csizsár Ilona; Csizsár Ilona a berendezést nem kaphatta meg, mert azt külön értékesíteni nem lehet, a másik három igénylő visszalépett, így a kettős igénylést beadó Zselezen Jenőt hívták fel az üzlet átvételére, aki át is vette azt.)

Az értékesítés további lefolyásáról a mostanihoz hasonlóan be fogunk számolni.

Erdélyben támadásba lendültek a honvédcsapatok

32. magyar hadijelentés. A honvédevezérkar főnöke közli. Az Arad—Nagyvárad—szekaszi előterelő erők kemény harcokban támadják a Hegyes és Béli hegységek nyugati és északnyugati lábánál Lippa—Borosjenő—Belényes általános vonalban szívósan védekező ellenséget. Kolozsvártól délre napok óta súlyos elhárító harcok folynak a tuleróvel* és számos páncélos támadó ellenséggel szemben. Az ellenséges jelentéssel ellentétben Torda—Marosludast csapataink biztos kézzel tartják. A nagy kiterjedése miatt nehezen védhető székelyföldi határvonairól arcvonalunkat természetesen rövid-

debb vonalra vontuk vissza. Az ellenséges támadás itt elhárítottuk.

Az Északkeleti Kárpátok előterében változó élel, kölcsönös felderítő tevékenység folyt. Mindkét vállalkozás közül kiemelkedik a földi harcokban alkalmazott egyik ejtőernyős csoportunk vállalkozása, amely egy nagyobb ellenséges köteléket szétvert, számos logyot ejtett és nagy zsákmányra tett szert. Az elmúlt hét folyamán ellenséges légi kötelékek számos terrortámadást intéztek a főváros és több vidéki város ellen. Vadászaink és a légvédelmi erők negyvenhét ellenséges gépet beigazoltan lelőttek.

A 18-48 éves férfiak hordják magukkal katonai igazolványaikat

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A személygazdálkodás országos kormánybiztosának 1. Szok. 1. ny. 1944. számú rendelete a katonai vonatkozású személyi igazolványok kezeléséről:

németeket a legújabb események hatása alatt temetni és aki hitt eddig a német birodalom végső győzelmében, az az eddigi meggyőződésének alapján változatlanul hihet továbbra is.

Folyó évi szeptember hó 15-től minden 18—48 éves férfi — saját érdekében — katonai vonatkozású személyi igazolványait állandóan hordja magánál és hivatalos felszólításra igazolvánul mutassa fel. Ezek az igazolványok:

- a) nem tényleges viszonybeli katonaviselteknek: a katonai igazolványi lap, vagy igazolványi pótlap,
- b) 21—48 éves nem katonaviselteknek: sorozási bizonyítvány,
- c) alkalmatlansági bizonyítvány vagy közérdekű munkaszolgálatos igazolvány.

d) polgári foglalkozásukban meghagyottaknál a meghagyási igazolvány,

e) háborús polgári beosztással rendelkező személyeknél: a polgári személyi lap (a kitöltött 9. rovat),

f) harctéri szolgálatot teljesített személyeknél: a harctéri szolgáló lap,

g) sorozáson még nem volt 18—20 éves illyknál: a leveletigazolvány.

Mindazok, akik az őket megillető igazolvánnyal nem rendelkeznek, e körülményt saját érdekükben azonnal jelentsék be az állandó lakóhelyük szerinti illetékes népmozgalmi nyilvántartónál, akitől útmutatást kapnak arra vonatkozóan, hogy igazolvánnyal való ellátásuk végeit hova forduljanak.

Oktober 2-án megszűnik a nyári időszámítás

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében az április 3-án 2 órakor hatályba léptetett nyári időszámítás október hónap 2. napján 3 órakor megszűnik és helyébe ismét a középeurópai időszámítás lép. Ehhez képest az említett időpont október hónap 2. napjának 2 órája lesz.

Nagyszerű a belatinci leventék zenekara

Falragaszkok hirdették már napok óta, hogy szeptember 17-én Muraszombatban hangversenyez a belatinci leventézenekar. A falragaszkok sokat ígértek: azt olvastuk rajtuk, hogy a „zenekari hangversenyen a vend íjűség bizonyítékát adja, hogy teljesen összeforrt a magyar dallal, lélekben már magyarrá vált és a magyar dal erejével is küzd a szebb magyar jövőért”.

A szép beharangozás után fokozott érdeklődéssel mentünk el meghallgatni a Szapáry-vár előtti téren hangversenyező belatinci leventéket. Erdemes volt elmenni, mert a falragaszk nem túlzott és a 22 löny, leventeruhás, jó hangszerekkel ellátott, fegyelmzetten viselkedő zenekar olyan nagyszerűen játszott a magyar indulókat és dalokat, ahogy még egy helyi zenekar sem játszott a felszabadítás óta. A belatinci leventézenekar, első sorban karnagya: Gerlec József minden elismerést megérdemelt és nagy nyeresége a Muravidéknek, amely eddig nélkülözötte az igazán jól játszó levente fuvószenekart.

A MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE OLVASÓI A BOMBAKÁROSULTAKÉRT

Az ellenséges légitámadások bombakárosultjainak társadalmi uton történő megsegítésére a mult héten a következő adomány érkezett szerkesztőségünkbe:

Vörös Kálmán, Csáktornya 100 P

Eddigi gyűjtésünk eredménye összesen 7.157 pengő 61 fillér.

Korlátozások le-éipostai, telefon és táviró forgalomban

Minden postai küldeményre rá kell írni a feladó címét

Bélelt borítékok használata tilos

A hivatalos lap közli a kereskedelmi miniszter rendeletét a belső posta, táviró és távfeliró forgalom korlátozásáról. A rendelet értelmében minden feladott postai küldeményre a feladó pontos nevét és lakáscímét fel kell írni. Képeslevelezőlapok, melyek városokat, városi épületeket, hidakat, tereptárgyakat ábrázolnak, a postai forgalomban nem használhatók. Korlátozzák a levelek terjedelmét is. A levelek terjedelme egy félívnél több nem lehet. A levélpapír csak világos lehet és a borítéknak nem lehet bélele. Tilos a titkos jegyek, gyorsírás, stb. alkalmazása. Táviratot nem lehet feladni a mozgóposta és a levélzékeny útján. A táviratokra a feladó nevét és lakáscímét rá kell vezetni és a feladó személyazonosságát igazolni köteles. Telefonon csak magyarul, németül, románul és horvát nyelven szabad beszélni. A nyilvános állomásról történő felhívásnál a személyazonosság igazolandó és a hívó fél pontos nevét és lakáscímét fel kell jegyezni.

Honvédeink üzennek

Faludra üzen Szmodis István honvéd, tábori postaszám V-474. — Édes szüleit csókolja, ismerőseit üdvözl. Jól van, több levelet vár.

A Muravidéki lányokat kéri a B-518 tábori postaszámról Lázár József, Zsilavec Antal, Labritz Lajos, Fejkusz István, Halász József honvédek, Lengyel László tizedes és Szóke József őrzető, hogy írjanak nekik. Kevés levelet kapnak és minden sornak örülnek. A vendül írott lapokat is szívesen fogadják.

Az F-481 tábori postaszámról üzen Honzsek (?) Vilmos honvéd. — Kedves szüleinek, ismerőseinek minden jót kíván. Jól van.

A Z-166 tábori postaszámról üzen Szecsó Ferenc honvéd. — Üdvözlí édesanyját, ismerőseit és azokat a lányokat, akik soraiikkal felkeresték. Jól van, kér mindenkit, hogy írjanak neki.

Kedvező helyzetről számol be a legújabb vetésjelentés

A legutóbb közzétett hivatalos vetésjelentés kiadása óta eltelt három hetes időszak időjárása a mezőgazdaság helyzetére általában kedvező volt.

A gabonaművek aratása befejeződött, a cséplés néhol még folyik. A talajmivelő és a vetési munkálatok megkezdődtek, de a szárazság miatt helyenként vonatoltan haladnak. A korai kukoricák törését megkezdtek. A burgonya kiszedése folyamatban van. A cukor- és takarmányrépa további fejlődéséhez és kiszedéséhez csapadéka volna szükség. Az uborka nagyrészt már értékesítették. A termés közepes. A zöldség- és gyümölcs-termesztés is befejezéshez közeledik. Jó minőségű és közepes mennyiségű termést adott. A paradicsom a meleg időben jól fejlődött, minőségileg jó, mennyiségileg közepes.

A káposzta korai feleségei piacra kerültek, a késői feleségek jól fejlődnek. A babtermés betakarítása megtörtént. — A szójabab érésben van, aratása helyenként megkezdődött.

A komló érik, szedését megkezdtek. A köles korai vetését leartatták és elcséplétek, a késői vetések érnek.

A korai napraforgókat aratják és csépelik, a későiek beérése a meleg idő következtében biztosítottak látszik. A kender levették, áztatása folyamatban van. A lóhere és lucerna harmadik kaszálását jó eredménnyel befejezték.

A gyümölcsök szedését megkezdtek. A legutóbbi szélvihar sok gyümölcsöt levett, általában sok a férges gyümölcs.

Az utóbbi hetek tulnyomó száraz időjárása általában megakasztotta a szőlőkben a peronoszpóra terjedését és a másodlagos betegségek fellépését is megátolta.

A Kamara javaslatot készít a beszolgáltatási köteleességnek a termelési tájak szerint való módosítására

A beszolgáltatási köteleességnek az egyes termelési tájaknak megfelelő módosítását a Kamara már az új beszolgáltatási rendszer életbe lépésekor kérte, s miután a Közellátásügyi Miniszter ur az 1945-46. gazdasági évről hajlandó a mai beszolgáltatási rendszernek a termelési tájak figyelembevételével való módosítására, a Kamara erre vonatkozó javaslatát rövidesen a minisztérium elé terjeszti. Ezt megelőzőleg a Kamara működési területe alá tartozó négy vármegye székhelyén a javaslandó változtatások megbeszélésére a Vármegyei Gazdasági Felügyelőségek, a Vármegyei Gazdasági Egyesületek, a Vármegyei Közellátási Felügyelőséget bevonásával értekezletet tartott. — Az értekezleten tárgyalásra kerültek mindazok a szempontok, amelyek az egyes termelési tájakban a beszolgáltatási rendszer bizonyos módosításait indokolják.

— Lezárult a Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület gyűjtése, amelyet a muraszombati csata hősi emlékművére folytatott. A VMKE egy évvel ezelőtt gyűjtést indított az 1919-i muraszombati csata hőseinek emlékművére. A gyűjtés hivatalosan 1944. augusztus 30-án zárult. Eredménye: 3.255 pengő. Ezt az összeget a Muraszombati Takarékpénztárban kezelik külön folyószámlán a rendelkezése szerinti felhasználásáig.

HIREK

— Emléklapot kapnak a hősi halottak hozzátartozói. A honvédelmi miniszter a hivatalos lap szombati számában rendeltetést adott ki, amelyben közli, hogy az olyan személyek legközelebbi hozzátartozói, akik hősi halottaknak tekintendők, emléklappal látandók el. Az emléklapot a miniszter csak olyan személyek hozzátartozóinak engedélyezi, akiknek halotti anyakönyvébe a „házáért hősi halált halt” bejegyzést engedélyezte. Esetleg előforduló kétes esetekben az állománytest parancsnoka közvetlenül a minisztertől kérjen döntést. Emléklappal csak egy, a legközelebbi hozzátartozó látható el. A legközelebbi hozzátartozók sorrendben a következők: a hősi halott özvegye, törvényes (törvényesített) fiú, vagy ennek hiányában a leánygyermek, fiú, vagy ennek hiányában a leánytestvér, fiú, vagy ennek hiányában a leánytestvér, törvényes apa, vagy ennek hiányában a szülőanya, törvényes nagyapa, vagy ennek hiányában a nagyanya, örökbe fogadott fiú, vagy ennek hiányában a leánygyermek. A gyermekek, illetve testvérek igényjogosultságának elbírálásánál a születés sorrendje az irányadó.

— Két napig délután tanítottak a polgári leányiskolában. A sok legirádó miatt nagy nehézségekbe ütközik a tanítás. Legtöbb napon elmarad egy-két óra az iskolákban, hiszen fél 10 óra után minden percen megszólalhatnak a riadó jelző szirénák. Az egyes iskolák ezért különféle módokon kísérleteznek a tanítás zavartalan lebonyolításának biztosításával. A polgári leányiskolában például kísérletképpen bevezették a délutáni tanítást. A gyakorlatban azonban ez sem bizonyult kielégítő megoldásnak, mert mindjárt az új rendszer második napján a délutáni órákban volt riadó. Ezért ismét délelőtti tanítanak a polgáriban.

— A hercegprímás szabályozta az egyházi díjakat. Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás új szabályzatot állapított meg a szentmise díjakra és egyéb egyházi taxákra. Így az anyakönyvi kivonatért 5 pengőt, anyakönyvi bizonylatért 3 pengőt, családi értesítőért tételenként 3 pengőt, hirdetési bizonylatért pedig 3 pengőt. Külön szabályozza a rendelet a felmentési díjakat, a szentmise alapítványok, valamint a házassági perek díjait.

— Kétszázhetven mezőgazdasági munkás fizetési lajstromát keresem! Szeptember 16-án az esti vonattal utaztam Muraszombatba. Magammal vittem 270 mezőgazdasági munkás járandóságára vonatkozó irataimat egy akta táskában. Akta táskám Őrszentpéter és Péterhegy között eltűnt. Feltevelem, hogy valaki tévedésből vitte magával. Számára az iratok nem érnek semmit, számomra viszont fontosak. Kérem az illetőt, hogy az iratokat adja le a Muraszombat és Vidéke kiadóhivatalában, ahol 100 pengő jutalmat kap. Az akta táskát megtarthatja. — *Károsult.*

— Jövahagyták a Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület alapszabályait. A m. kir. belügyminiszter néhány kisebb kiegészítéssel és technikai változással jövahagyta a Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület alapszabályait. A jövahagyás száma 171.110/1944/VII. b. — Az egyesület ezzel a jövahagyással most már minden szempontból szabályszerű működést fejt ki és tokozottabb munkálkodhatik célja: a magyar nyelv, a közművelődés és a hazafias szellem terjesztésén. A háborús viszonyok jelenleg természetesen minimumra csökkentik az egyesület munkásságát, reméljük azonban, hogy béke viszonyok között majd sok munkát végez és szép eredményt ér el ez a nagy múltú és sokra hivatott egyesület.

— Muraszombatban is megkezdődött a közellátási miniszter textilakciójának lebonyolítása. Mint ismeretes, a közellátásügyi miniszter textilakciót szervezett, amelynek során jöminőségű és olcsó árura kapnak utalványt mindazok a gazdák, akik rendelkeznek megfelelő eszközökkel, akik többet szolgáltattak be, mint amennyire kötelesek lettek volna. Az akciót a muraszombati járásban is rendszeresen lebonyolítják. A kijelölt kereskedőkhöz érkezett már anyag és megkezdődött az utalványok kiutalása is. Eddig kevés utalványt adtak még ki, a kiutalás azonban állandóan folyik és minden gazda részesül az akció előnyeiben, aki az előírt mennyiségnél többet szolgáltatott be.

— Szombathelyen a rendőri büntetőbíró erkölcselen életmód miatt több lányt súlyosan megbüntetett. Az erkölcselen lányokat 10-től 40 napig terjedő elzárásra és szabadulás után azonnali internálásra ítélte.

HIREK MINDENFELŐL

— Szentgotthárdon a selyemgyár több ezer méter anyagot adott el zuglorgalomban. A közellátási detektívek leleplezték a csalást.

— Budapestet szinte naponta érte légítámadás az elmúlt héten. A szovjet gépek éjjel, az angol szász légierő kötelekei délben bombáztak.

— Tiszántul és a Duna-Tisza közének városait szenvedtek sokat az elmúlt héten bombatámadások miatt. A Dunántulon Székesfehérvári bombázások az angol szászok.

— A Tisza, Sajó, és Hernád folyókon túra eső területe csak utazási igazolvánnyal lehet utazni.

— Budapesten a jövő tanévben megismétlik az iskolák az előző tanév anyagát.

— Szombathelyen újabb zsidó-vagyon rejtgetőket helyezett felügyelet alá a rendőrség.

— Sopronban közmunkára rendelték ki a cigánycsaládok lerítágitait.

— Svédországban a közvéleménykutató intézet kimutatta, hogy a lakosság 8 százaléka az addigi hittanoktatás megszüntetését, 16 százaléka kibővítését, a többi pedig fenntartását kívánja. Érdekes, hogy a kommunisták sincsenek Svédországban a hittanoktatás ellen.

— Németországban az adózási rendszert nagy mértékben egyszerűsítik. Az adók legtöbbjét az 1943-as állapotoknak megfelelően rögzítik ki így megszüntetve az adóbevallást egyes adóágakban.

— Törökország nem engedte területére lépni a szóliát nemet követel és kíséretét. A követ ezért visszatért Szóliába. Sorsáról a Wilhelmstrassen semmit sem tudnak.

— Bukarestben harcban esett el Németország romániai követe. A főmeg meghomozta a követséget, hogy a követet elfogja, az azonban szembeszállt velük.

— Rómában jelenleg százezernél több a munkanélküliek száma.

— Zágrábban este 10 óráig szabad az utcán tartózkodni. — Tito felhívást intézett a horvát katonákhoz, hogy pártoljanak át a partizánokhoz. A horvát katonaság szelleme kitünő és figyelmen kívül hagyta a felhívást.

— Finnország miniszterelnöke, Hackel, gutaütést kapott Moszkvában, amikor meghallotta a legverszűnési feltételeket.

— Németországban barlangokban rendezték be a hadianyaggyárakat. Ezzel magyarázható, hogy az ellenséges légítámadások sem tudják leállítani a német hadianyag termelést.

— Svédországra nyomást gyakoroltak a szövetségesek, hogy lépjen be a háborúba, Svédország azonban szilárdan őrzi semleges séget.

— Olaszországban leirhatatlan gazdasági és szociális zűrzavar uralkodik — jelentik Milánóból. A pénz teljesen elveszítette vásárló erejét, a lakosság nagy része munka nélkül áll. Egy szerény étkezés 120 lirába kerül, a munkás napi keresete 65—150 lira között váltakozik.

KÖZGAZDASÁG

Kitünő eredmények a Providentia mérlegében

Kilencmillió fölé emelkedett a kárágazat díjbevétele.

A Providentia Biztosító R. t. amely a Magyar Általános Hitelbank érdekeltségében 20 éves működése alatt a középbiztosító vállalatok között előkelő helyre került, szeptember 12-én tartotta XX. évi rendes közgyűlését. Az intézet az 1943. évben valamennyi biztosítási ágban és fajtaban növelte díjbevételeit. A kárbiztosítási ágazatban a díjbevétele 9.076.137 pengőre emelkedett. A kárbiztosítási ágazatban legnagyobb forgalom a tüzbiztosítás terén volt, melyben egymagában 3,6 millió pengőt ért el a díjbevétele, majd a szállítmánybiztosítás 3,1 millió pengős díjbevétele következik. A szállítmánybiztosítás terén vezetőhelyet tölt be az intézet biztosító vállalataink sorában. Az életbiztosítási ágazatban a díjbevétele 934.876 pengőt ért el. A legnagyobb emelkedés tehát a kárágazatra esik, de kiváló eredmények tapasztalhatók az életbiztosítási ágazatban is, hogy ha figyelembe vesszük, hogy az előző évben még csak 810.000 pengő volt a díjbevétele.

A vállalat kezelésében álló vagyon 9.511.318 pengőről több, mint kétszeresére, azaz 19.050.090 pengőre emelkedett. Ez a jelentős eredmény bizonyítja azt a fontos tevékenységet, melyet az elmúlt évben végzett. A listviselői nyugdíjalapot 100.000 pengővel növelték az elmúlt évben és így annak értéke 530.000 pengőre emelkedett, bizonyosságot a vezetőség szociális megértésének.

Az 1943. üzletévre 191.061 pengő nyereséget mutatott ki az intézet, ami figyelembevétel a középbiztosító vállalatok általános jóvedelméhez képest, igen számottevő eredmény.

A Providentia Biztosító R. t. a Délvidéken Újvidéken Thököly Imre-u 24 szám alatt vezérigénységet, városunkban főigénységet tart fenn és vezető szerepet visz a Délvidéken a biztosítási üzlet minden ágazatában.

S.P.O.R.T

Ismét hazai pályán szenvedett vereséget a Mura

SFAC—MURA 4:2 (2:1)

Vasárnap délután szép labdarugó időben játszották le a Mura—SFAC körzeti bajnok mérkőzést Muraszombatban. A mérkőzésre a Mura a következő összeállításban állott ki:

Bencik II. — Matus, Drapos — Deskovits, Klainscsek, Kiss — Bencik I., Hámori, Zámbo, Kukanja, Dömötör.

Unger játévezető sipjére nagyszerű Mura támadással indul a játék, Zámbo szép lövése alig száll kapu mellé. Két szögletet ér el a jól játszó Mura, a SFAC csak szörványosan jut szóhoz, a 12 percen Matus egyből vágja vissza a kapuskirugást, kevés híján a hálóba száll a labda. A 16 percen büntetőrugás a hatosvonalról a Mura ellen. A sorral ismét hiányos, a kapura tartó labdát Bencik fogja, majd kiejti és a megdermedt Mura védelem mellett a szemfüles Budai III. megszerzi a SFAC első gólját. Gól után a Mura telorgatja csatársorát: még az összekötőben is gyengének bizonyuló Hámoriból középcsatár lesz, Bencik összekötő, a középcsatár posztján addig kifogástalanul megfelelő Zámóból pedig jobbszélő. Ez a csere végzetes hibának bizonyult és szinte előre látszott, hogy a rossz napot kilógó és teljesen tehetetlen Hámorival a tengelyében a Mura csatársor szinte képtelen lesz gólt összehozni. — A Mura támad továbbra is többit, de Hámori, majd Bencik a kapu előtt mindent kihagy. A SFAC ér el újabb gólt, a feltartóztathatatlans Soproni II. váratlanul elűt, beadását a szemfüles középcsatár belövi. 2:0. — A Mura nem adja fel a harcot és már a következő percben gólt ér el: Kiss 25 méteres szabadrugása védhetetlenül száll a hálóba. 2:1. A félidő Mura ostrommal fejeződik be.

A II. félidőben ismét a Mura lép fel támadólag és egyenlítő is. Zámbo remek beadását Bencik a hálóba fejeli. 2:2. Most győzhetne a Mura. Hámori előtt többször nyílik óriási helyzet, a középcsatár azonban bosszantó hibákat vét. A Mura kissé visszaesik és a SFAC — Bencik kapus jóvoltából — két góllal megszerzi a győzelmet.

Bírálat: A SFAC rokonszenves, jóképességű együttes, megérdemelten nyerte a mérkőzést, habár az eredmény kialakulásában nagy része volt Hámori tehetetlenségének is. — Egyénileg a Mura védelemben egyedül Matus volt jó. Ez a lelkes játékos hétről-hétre jobban játszik. Bencik 3 góltan benn volt. A fedezet-sorban Klainscsek kielégítőnek bizonyult. Kiss jól irányított. A csatársorban Bencik és Dömötör az átlagot nyújtották. Kukanja a második félidőben feljavult. Zámbo a középcsatár posztján jól játszott, gyors, rámanős és lelkes futballista. A szélső posztján is megfelelt. A nagy hírű Hámori volt a leggyengébb a Murában, középcsatárnak teljesen alkalmatlan. Jelenlegi formájában legfeljebb jobbszélőt játszhatna, azt is csak jobb híján. Nem tudjuk, mi az oka gyenge szereplésének. Feltevelem, hogy fájló lába és edzés hiány. Így viszont nem lett volna szabad vállalnia a játékot.

Haladás II. — Mura II. 6:1 (1:0)

A Mura II. tíz emberrel állt ki Szombathelyen és a mérkőzés végén összeroppant.

Jövő vasárnap

Szombathelyen játszik a Mura I. az SzFC ellen. A Mura II.—Sárvár mérkőzést a Sárvár lemondta, így Muraszombatban nem lesz bajnoki összecsapás.

A körzeti bajnokság állása:

1. Haladás	4	4	—	18:4	8
2. SVSE	4	3	1	—	26:3
3. Kom. AC	4	3	1	—	14:4
4. TSC	3	3	—	—	9:3
5. ETO	4	2	1	1	14:5
6. SzFC	4	2	1	1	10:8
7. Kom. FC	3	1	2	—	5:4
8. Pápai SC	4	2	—	2	11:8
9. SFAC	4	2	—	2	11:8
10. Mura	4	1	1	2	6:9
11. Il. ker.	4	—	1	3	3:18
12. Kühne	4	—	—	4	6:11
13. Győri AC	4	—	—	4	3:23
14. Move ZSE	4	—	—	4	4:26

Pénzbeszedőket

keresünk vidéki előfizetőink tartozásainak összegyűjtésére. Kereseti lehetőség: napi 25—30 pengő. — Vendül tudók és kerék-pártulajdonosok előnyben. — Muraszombat és Vidéke kiadóhivatala.

Pejnezne poberáce

iscemo za notritérjanye naprejplacilla po vesznica. Dnevno sze lejko zaslužni 25 do 30 pengőjov. Prejdnoszt májo, ki vendszki gucsijo i ki májo bicikl. — Zglásziti sze trbej v vrednistvi Muraszombat és Vidéke.

Vüpjamo sze vu szvojoj moucsi

Nas Vogrszki ország je zavolo toga, ka je Románia szvoj kapút vöobrnila, v precí teski sztális priso. Bolseviki, ki szo doszejgamao zobszton, probali predrejtj prelaze szövero-vzhoudni Kárpátov, szo zavolo odávstva Románie brezi vszakse teskoucse prisli k prelazam jüzsni Kárpátov. Té tao granic, ár szmo z románami v zavéznistvi bíli, szmo niti nej potrdjávali. Ár sze nam je pa front zdaj neodovedno podugso, sze nam je sztális poprejk poszlabso. Nasi határvadászi, cilou pa nasa székelyszka národna sztrázsa je zaednók odbila vékso nevarnoszt.

Tak je bójna tüdi za nász v odlocsilni fázis prisla. Zdaj sze nam zse zaiszélino ide szamo za obrambo vogrszki granic i za vogrszko, jezerelejtno poszvecseno grüdo. Teska i odloucsna borba je pred nami. Tú nemremo szamo jayvkati, nego sze batrivno moremo posztaviti prouti nasim samrécsim nepriátelom. Maloverci sze neszmijo odümeti. *Vszaksega postenoga vogrszkoga pörgara szamo ete miszli morejo voditi: ukraj vszaksa oszebna mrzsnyá, komoditéta, delati i borili sze pa vszaksi more do szlednjega zdihávanya.* Nemre i neszmi nász zoszagati nepriátel záto ár je mocsnejsi. V tekáji nase hislourije szmo sze vszigidár szamo sz táksimi nepriátelami bójnali i borili, ki szo od nász doszta mocsnejsi bíli i szmo je z bozsov pomocsjouv obládali. Taksí troust i takse vüpanye nász more tüdi zdaj napuniti.

Zsitka-szmrti bój sze nam je zdaj zacsnó. Nasa prisesztnoszt, nas sors sze zdaj odloucsi. Szlednyi csasz, ka more vszaksi posteni vogrin szpoznati ono velko nevarnoszt, stera preli nasoj domovini i vszaksi more dobro prezamiti, ka vtom bóji, steroga moremo szami zbojüvati, sze v prvom táli szamo na szvojoj moucs lejko naszlányamo. Na tou je pouzvo gori tüdi pazko nas miniszterelnök vitéz Lakatos Géza vezérezredes.

„... vszi szo sze v tom vüpali, ka prej nemci zse vsze oprávjio“. *Tou naoupacsno mislejnye szí moremo vözbíti z nasi gláv i sze v prvom táli szami szebí moremo vüpati* — je omejno med drügimi nas miniszterelnök.

Nas Zrinyi Miklós nász je zse pred 300 lejtami v „Alium“ zvánój knigi na tou opomíno, ka nam niscse nede posztojüvo szvojeja vitétzta i ka nase rane nedo drügoga bolele, nego nász.

Vitéz Lakatos Géza je tehát záto alarmirao nasa szrcá, ka sze moremo vüpati szamomi szebí, ár szmo za nas bougsi sors mí odgovorni, steroga szí moremo szkovati za naso bodoucsnoszt. Vogrszkoga szoldáka nej trbej opomínati na szvojo düzsnoszt, ár jo on itak vszigidár vrejlo szpunyáva. Eden tao lüdsztva, takzvána pörgarszka linija, je pa potrejbna opomínanya i csi je tou nej zadoszta, de sze mogla z represzáliami priszilíti na tou.

Po gucsi miniszterelnöka je nas kormány zse szlopáje napravo, ka sze vsze nase szile naj zdrüzsijo zavolo obrambe nasi orszacszi szvéti határov. Dozdajsnje delo nasega miniszterelnöka pa, ki je pri Tatárszkom prelazi pokázo, kak sze more nasa orszacska meja obrániti. — je garancia za tou, ka de nas ország v tej teski dnévaj dobro rüdao.

Mi szmo nej zseleli i szí nej izkali té bójne. Nescsemo nika, ka je tühinszkoga. Szamoozbramba i csúvanye nase nejodvisznoszt i szloboscine nász je priszilila notri. **Bój sze pa zse k odloucsnosztí priblizsáva. Vüpjamo sze v szvojoj moucsi, posteno preneszmo té bój, ár sze nam ide za naso jezerelejtno Domovino, stero vu vszaksoj formi moremo posteno obarvati za nas odvejdek. Vüpjamo sze, ka sze nam tou tüdi poszrecsi z Bozsov pomocsjouv.**

Od kédna do kédna

Odlocsilna bitka na zapádi tecsé z neszpremejnénov szilov, dokacs sze praszke na vzhoudi racsunajo szamo za predodlocsilno bitko. Angolszászi i szovjeti szo v boj vrgli ogromno moucs, kak v lüdsztvi, tak v materiáli, na drügoj sztráni sze pa zácsajo mocsno poznati nemski znótrásnyi prouti sztopáji.

Na zapádom fronti szo angolszászi prisli do némske granice i jo v vecs mejsztaj tüdi presztoupili. Invázia sze je zacsnola tüdi v Hollandiji. Eden tao padálcov i zrácsne bojne moucsi szo djáli na zemlou kre právoga bregá Rajne za hrbet némske fronte, drügi tao pa kre Albertszkoga prekopa (té prekop loucsi Hollandio od Belgie) scsé predrejtí. Nemci szo za szvojimi granicami pripravili nasürkoma zozidane i globoko sze notrivlecséce fesztunge. Pod tém sze nerazmi hiresna Sziegfridova linia, ár je tá — kak szami nemci právjio — z drügimi utrdami vréd zgübila vrejdnoszt v bojni modernoga orozsja. — Glávna bitka na zapádi sze pa escse vszigidár szúcsé okouli nemskoga várasa Achen, gde szo amerikanci v vecs mejsztaj vdrli v Sziegfridovo linio. Notri szo vdrli cilou v predváras Achen i po zaokrozitvi toga napádajo prouti Kölni i prouti Rajni. Nemci sze tüdi tú z szrditosztjov bránijo. V blizsini svájcarszke granice, pri burgundszki vrátaj sze je angolszászám nej poszrecsilo notrivdrejtí. — Eisenhower z szvojev mo-

csjouv nájhitrej v krátkom pride do Rajne, gdé je glávna nemska linia. Nemci sze zse z ogromnov mocsjouv bránijo, na liniji Rajne je pa vövidejnye na escse vékso nemsko obrambo. Kak je Göbbels pred krátkim napízo, nede dugo, ka sze tüdi nemske rezerve vrzsejo v bojno. Té do tak mocsne — právi dr. Göbbels — ka do nemci z touv pomocsjouv pálik sli v offenzivo. Na zapádi teda v krátkom pride do odloucítvene bitke.

Na jüzsnom fronti, v Itáliji angleske, amerikanszke, kanádszke i lengyelszke trupe zopszton sturmajo na nemske linije. Kre adrianszkoga mourja sze je angolszászom nej poszrecsilo predrejtí nemske linie, gde bi potom naednók lejko vdrli do Horvaske granice.

Na vzhoudi szovjeti z velkov mocsjouv napádajo na vecs mesztaj, ali zacsétek velke szovjetszke offenzive je escse v dvojnoszti. Pred Varsávov sze nadaljüjeje velki boji, ali váras szo escse dnész nej zavzéli bolseviki. Tüdi v vzhoudnoj Prusziji nikaj nemrejo doszégnoti szovjeti. Nemci na tom kráji mocsne odelke posztávajo gori.

V Szlovákiji partizáni nadaljüjeje boj i v tom sze troustajo, ka szovjeti nyim v krátkom pridejo na pomoucs. Szovjeti szo probali pri duklinszkom prelazi predrejtí na szlovasko, ali nemci szo je tú nazáj odbili. Csi bi sze szovjetom tú poszrecsilo notrivdrejtí, bi tou nevarnoszt bila tüdi za Vogrszko, ár szlovaski partizáni bi z pomocsjouv bolsevikov naprej vderali prouti Pozsoni i bi tak

Naznánye nasim naprejplacsnikom

Vsze nase naprejplacsnike v krátkom obiscsejo nasi zavüpnicke, steri do pobérali naprejplacsilo. Proszimo vsze zaosztanyene narocsnike nasi novin, naj potom tej poravnajo szvojo zaosztanyeno narocsnino, ár ovak szmo prisziljeni je prej datí szodniji, z sterim do meli szamo velke sztroske, pouleg toga nyim pa escse novine sztávimo. Dale nemremo csakati z dugom, ár nász stamparija i delavci szprouti terjajo. — *Vrednistvo „Muraszombat és Vidéke“.*

Vogrszka bila zaokrouzsena v polkrougi od szovjetszke szoldacsije. Tak bi tüdi nas kráj lejko v neszreco priso.

V Erdélyi sze na dvá tála deli boj. Pri Székelyöldi je nasa szoldacsija pri ednom táli nazáj potégnola szvoja oporiszsa, ár sze na tom kráji tesko brániti. Pri Aradi pa nasa szoldacsija napáda i tak szí pripravla mocsna zakloniszsa. V Erdélyi sze csákajo mocsni boji, v steri v prvom rédi nasa szoldacsija vzeme gori boj z szovjetszkov i rományszkov szoldacsijov. Nase csete szo tú povszédik nazáj zbile neprijátela.

V Bolgáriji szo szovjetszke csete notrimaseralé v gláven váras i naprej idejo prouti Dardanelam. Edno porocsilo právi, ka szovjeti proszijo Turcsijo, naj vázszen mourszki zaliv odpré za angolszásze i szovjete. Tou zselénye v velkoj meri podpérajó tüdi angolszászi. Vsze tak vövidi, ka je szovjetom bole za mourszki zaliv, kak pa ka bi sze zdrüzsili z Titojom, ár szovjetszke glávne csete ne prodérajó prouti Titoji, nego prouti morszkomí zalivi.

Na Finnszkom nemske csete szamo szvoja lásztna pítanya drzsijo pred ocsmi.

Odlocsilen boj sze je escse nej pokázao i sze zná zgoditi, da escse velka preszenecsénya dozsivémo v pridoucsi kédnaj.

Bolgárszkoga nemskoga követa szo nej püsztíli v Turcsijo. Kak z Wilhelmstrassena poroucsajo, Beckerle nemskoga követa v Szofíji je törszka vláda nej püsztíla, ka bi sze követ z oszobjom vréd preszelo na törszko zemlo. Záto szo vszi tej nemski diplomáti prisziljeni bíli iti nazáj v Szofíji i od toga csaszsa sze nikaj ne vej, ka je z nyimi.

Károly rományszki exkraj je zaproszo bivanye v Párisi. Bivsi rományszki kraj Károly, ki je mogo zapüsztíli szvoj ország, sze je pred pár lejtmi preszelo v Mexikó. Zdaj je pa zaproszo zacaszno francusko vládo, naj nyemi dopüsztí, ka sze preszeli v Páris. Zdajsnji francuski kormány je pa prosnyo poszlo v Moszkvo i pred zdajsnjo romunszko vládo za tanács. Miszljio pa, ka ne dovoli niti Moszkva, niti romunszka vláda, ka bi sze exkraj preszelo v blizsino Rományszkgoga országa.

Dojzadrzsánya i szamovmorsztva v Bolgáriji. Kak je angleski rádio z lsztanbula poroucsao, v Bolgáriji dén za dnévom vecs i vecs politicsarov zapérajó. Med zaprejtími szo Vaszinev, Sismanov, Bozsilov i Filov vszi bivsi minisztri. Vecs visíi oszéb — novínárje, doktorje, generáli i politikusje — szí z familijami vréd szkoncsávajo zsvilénye. Med tejsi szo Sztanicsev dozdzajsnji notrásnyi miniszter, Staimov generális z zsenouv, Krapcsov znáni novínár, Radoszlavov bivsi miniszter i Kolcsev ravnátel zseleznic.

Cvetkovics bivsi jugoszlávuszki miniszterszki predszednik je v Ankaró prisao. Zagvüsno je dovolénye doubo, da kak politicsni pobegnýenec v Törszkom sze lejko naszeli.

Krátíki glászi

Od dvejsztoszedemdesztét sezozszki delavcov placsilne lisztine iscsem. Szeptembra 16-ga szem sze z vecserásnyim cugom pelao v Muraszombat. Z szebom szem pelao v ednoj aktovki za 270 delavcov placsilne lisztine, stere nücám pri vöplacsili delavcov. Aktovka mi je med Oriszentpéterom i Péterhegyom preminoula. Miszlim, ka jo je káksi poutnik pomoutoma vöodmejno. V aktovki nahájaoucsse lisztine szo za vszákoga brez vrejdnosztí, meni pa na velki haszek szo. Záto proszim postenogá csloveka, pri kom szo té lisztine, naj bode tak dober i lisztine prej dá v vrednistvi Muraszombat és Vidéke, gdé dobí 100 pengőjov nagráde i tüdi aktovka lejko nyegova osztáne. — *Eden kvár trpécsi lásztnik.*

— Oktoubra 2-ga miné lejtmi csasz. Trstveni miniszter je vödao rendelet, po sterom oktoubra 2-ga ob 3 vöri sze morejo vöre za edno vöro nazáj potisznoti i tak sze zacsné zimszki csasz.

— Stirje dvojszki v ednom kédni. V Kecskemét várasí szo sze v ednom kédni stirje dvojszki naroudili, med sterimi szo trijé pári deklinice i eden pár decskov.

Hulló almát és mindennemű gyümölcsöt
minden mennyiségben átvesz
BARKÁSZ T. cég
MURASZOMBAT, LENDVA u. 23.
TELEFON: 34.

— Za dvá miliona pengőjov vrejdnosztí blága szo scseli na csarno odati. Detektivi szo preminoucsi keden meli dobro lovino v Budapesti. Rávno szo sztoupili v manufakturno bauto Eilly, gda je té baute ravnátel Weith Nándor oudao na csarno stof ednomi csloveki. Vcsaszí szo zacsnoli z preiszkávanyom i najslí za 2 miliona pengőjov vrejdnosztí szkritoga blága, stero je na csarno odávao. Pouleg toga szo escse najslí doszta zlatnine i nad 50 zláti prsztankov, za stero je blágo dávao. Vszo vrejdnoszt szo dojzadrzsali, ravnátela i nyegove pajdáse, kí szo nyemi pomágali pri tom „dobrom kseíti“, pa szpravili na „csarno“ meszto.

— Nájbogatejsi cslovik v Ameríki je Ford. Na newyorszkoj borzi szo ob prilíki racsunanya részvényov dognali, ka sto je nájbogatejsi cslovik v Zdrüzseni Drzsávaj. Na borzi je 2545 milion dolárov v részvényaj, pri sterom szam Ford má 625 milion dolárov v részvényaj i je tak tüdi on nájbogatejsi cslovik v Ameríki. Drügi nájbogatejsi cslovik je eden Rooseveltov rod.

— 800.000 metrov tobáka pripouva lejtmo Nemcsija. Té tobák pouva 70.000 kmetov, steri tobák morejo szpraviti v fabrike. V tej fabrikaj dela 350.000 delavcov.

— Trafika na cedale. Na Szlovaskom de sze od oktoubra 1-ga trafika dobivala szamo na cedale. Trafiko szamo tisztí moski dobíjo, kí szo 18 leto presztoupili.

MATEOSZ

teherautófuvarozás VOGLER ERNŐ, Muraszombat. - Fuvarvállalás: Mateosz szállítmányozási iroda, Muraszombat, Lendva-u. 23. TELEFON 34.

Eladó

alig használt asztali tüzhely. Cim a kiadóban.

Lakóház

gazdasági épületekkel és földekkel kiadók Szentbaboron. Érdeklődni községbírónál lehet.

Vérsztvo

z hrambami i z zemlouv sze v árende dá v Szentbabori. Vecs sze zvej pri veskom ritari.

Lejko nasztáne na Vogrszkom lakota?

Znáno je, da vnuogi országi glád trpíjo i tou tiszti országi, kí ne pridélajo szami zadoszta zsvlenszke i szo prisziljeni kúpüvati zsvlenszke od drúgi országo. Vogrszki ország je po statistiki od leta 1938. nájbogatejsi ország v zsvlenszki potreb-scinaj. Pripouva sze prinasz za 1210% zsvlenszke, tou pomeni, ka edno petino zsvlenszki potrebcsin lejko odámo v drúge országe. Románia pripouva szamo 1109%, Bulgária 1090%, Jugoszlávia pa 1060%. Zapádni kráji szo nej mogoucsi telko pripouvatí, kelko núcajo za svoje prezsvlenszke. Nemski ország je leta 1938-ga pripouvaó za svojo prehráno 830%, Itálija 940%, Francuski ország 830%, Angleski ország pa szamo 250%.

Lakota nájbóle sze vídi v tiszti orszá-

gaj, kí szami ne pripouvaó zadoszta zsvlenszke potrebouse. Tak je Anglia nájbogatejsi lakota pretrpejla v prehráni. Csi pa v drúgi országo nasztáne szúsa i Angliji nemrejo dati zadoszta zsvlenszke prehráne, potom Anglija túdi v nájbogúsi csaszaj velki glád trpí.

V prvóji szvejtovnoj bojni je v nájbogúsi országo 150 milion lúdi velki glád trpelo, od steroga je doszta zbetezsalo i mrlo. Na zdajnyo bojno szo sze bole pripravili i vszákí prelog zaszejali. Tou sze je nájbóle vídlo eti prinasz, gdé je ni eden cslovik dozday nej trpo níksi glád. Tou pa záto nej, ár sze je z dobrim notritálányom i pametnim goszpodarjnyom vszáká lakota odvroula. I tak szmo túdi na nájbougsem meszti v prehráni.

zselezne raszoje pogno za színom. Raszoje szo sze pa odbile od zemlé i tak szo nej zadenole decska, nego deklinico. Deklinica je rávno bejszala, gda je ocsa pogno raszoje, stero sze szo nyej tak mocsno zapicsile v prsza, da je nameszti pou-sztala mrtva. Ocsa sze je vcsaszí glászo pri zsandaráj, gdé szo ga dojazdrszali i szpravili v záporé. Sziromasko deklinico je komisziya poglednola i dognála, da szo nyej raszoje prezsmeknole szrcé i plúcsa, od steroga je túdi vcsaszí mrla.

V gnoj je pokopala dejte

V Magyarpolányi szo pszi odkrili edno k zverini szpodobno csinejnye. Na gnouji ednoga kmeta szo pszi vóokopali edno málo, komaj pár vór zsvoucsó dejtece, stero je bilou v eden sórc zaszu-kano. Pszi szo mrtvo dejtece na dvorisce privleklí i té je vért v pamet vzeo tou grozno csinejnye. Vcsaszí je sou glászit zsandárom, kí szo po krátkom preiszkávanyi nájsli zverinszko mater Menczinger Anó. Pri vóposzlúsanyi je ovádila, da je nyéno dejte i da sze je zsvivo i zdravo naroudilo. Bojala sze je pa od sztarisov, záto je dejtece v eden sórc zaszu-kala i v gnoj zakopala. Zsvivini szpodobno mater szo vcsaszí záprli.

Nigdár nej vído zsvivo zsenzsko

V Gresiji na Athos bregi sztoji eden klouster, steri je po tom hiresen, da tá zsenz-szka nemre pridti notri, pa naj je tou száma kralica. Med tú zsvivoucsimi pobozsnimi barátami je eden Kolotos barát, kí je pred krátkim doszégno oszemdeszeto leto sztaroszt. Toga baráta je hodo eden visisi goszpoud pozdrávlát, kí nyemi je túdi z ednim pokázao nyegove zsené kejp. Té barát je pri toj prilíki pravo, ka — na kelko sze nazáj szpomína — zsenzsko bitje je nigdár nej vído. Túdi na szvojo mater sze ne szpomína, ár je escse nej bio dve leti sztar, gda szo nyemi sztarisje mrlí. Kak máli decsko, je prisao v klouster i do dnesz je nej presztoupa praga toga kloustra. V té klouster pa zsenzské ne púsztiyo notri, tak je té barát v szvojem zsvivleni escse zsvivo zsenzské nej vído, pa túdi na kejpí je zsenzsko zdaj obrvim vído, csirávno ka je zse oszemdeszeto leto doszégno. Té klouster je na ednom visíkom bregi, kama zsenzské zaisztino nem-jo priti i tak túdi je ne púsztiyo notri.

Ka moremo znati od bombe?

V bojni je najznacilnejsa skér bomba. V zvézi z bombov — poszebno po vesznicaj — doszta féle pripovejszti vónáj-dejo prouti toj skéri, kí prej cejle hizse pometé z meszta i nej nyim je znáno té skéri szkrivna moucs. Túdi tisztim je nej znána tá szkrivna moucs, kí szo zse vídli bombo i kí szo zse prezsvilí nyéno raz-dejánye. Na prilíko csi kákša szrednye velikouszti bomba szpádne na kákšo hizso, na sztou metrov odaljena hizsa i oukna sze genejo i nájvecskrát sze escse té vkúpporúsíjo. Dneszdén sze zse vnuogo znanszstveni drústev bávi z eksplozivov mocsjouv bomb.

Ekszploziva, ali sznov v bombi je nej drúgo, kak nágla pozsgalina. Csi bi sznov v bombi na tak ténko razgnali, kak je spica i bi raztégnoli na tak dugo, kak je szvejt dugí, bi v 2 vóroma tá zsnouora zgorejla, csi jo na ednom konci vuzsgéjo. Tou je: v ednoj vóri 21 jezero kilometrov duzsine doszégne tá pozsgalina.

Tou je moucs té eksplozive. Tá vkúpszprejsana eksploziva, csi na kákšokoli rejs gorszpádne, v pár minutaj vsze zasze-gé. Med gorenym gáz píscsáva i tak je té gáz 12.000-krát mocsnejsi, kak száma eksplozivna moucs. Té pritiszk od gáza je tak mocsen, da sztené bombe sze morejo razpocsiti i od velkoga pritiszka na vecs jezero falátov razleteti.

Bomba má dvojno moucs. Sztené bombe szo z zseleza i ocla. Gda sze razpoucsi bomba, té falájcski v oblíki trajtara

razletijo na vsze kráje i szo szmrtno nevarne za vszákó zsvivo bitje, kí sztoji. Táksega hípa je nájbougse, csi sze na zemlo lézsemo, ár nász tej falájcski bujejo.

Drúga moucs je pa zrácsni pritiszk. Ekszplodejra bomba z velkov náglóscsov pritiszkáva rávno zrák, kak tou lejko vídimo, csi v vodou vrzsemo kamen. Edna jezero kilszka bomba z szvojom zrácsnim pritiszkom notripoderé 100—200 meter-szko dúgo sztejno i na 600 metrov notri-szpotere oukna.

V nájbékoj nevarscsini je tiszti, kí za csaszta bombarderanya vóni posztápla. Toga lejko doszégnejo falájcski bombe i túdi zrácsni pritiszk, steri ga v zrák zdigne i ga lejko trejszi kama v sztejno. Csi lezsimó na zemli, szmo malo bole v varscsini, ali nej vszígdar. Grabe ali járki nám vékšo varscsino dájo, rávnotak pevnice, szamo té nej, csi bomba naravnoucs na tou meszto szpádne.

Zselezsne raszoje je pogno za szvojom színom

Mutz János z Väsárdomba je vóni na trávniki nakládao outavo. Na trávník je vzeo túdi 7 lejtnoga sziná i 5 lejtno hcsérkico. Na trávníki szta sze decskec i deklinica v zacétki lepou spilala, potom pa je decskec deklinico tak szcukao za vlaszé, da je tá grozno joukala. Ocsó, kí je outavo nakládao, je tou tak szvadilo, da je

pripovejka babice. Vóter nyemi bouzsa obráz, kak hladna méhka rouka dráge matere. Pomali ga zápuszti pazlivoszti, míszli nyemi pobegneje nazáj, dalecs nazáj, v tiszte szrecsne csaszte, gda je escse mir bio na etoj zemli. I vszígdar sze nyemi hitrej obrácsajo szpomíni, eden je lepsi od ovoga, szrcé nyemi hitrej bije, krv nyegova je vroucsa, gorécsa. Miszli, szamo edno míszli — na dom.

Dom! Mála vész kre Móre., sümécsa voda, szádno drevje, kucsice z szlamov pokrite, v ogracsekaj písane regine, na oknaj krvávo rdécsi muskatlni, mir i szrmastvo, lepota i szrecsa, tou je nyegov dom. Néba, kak moudra glazsojna; vecserno zvo-nejnye, kak nebeska muzsika. Na szrejdi vészí soula. Szta-re ponúcsane klopí, poskrábana tábla, sztári, dobroga szrcá skolnik. Tú je Ákos zadoub-bo vszákó vcsenyé i vszákó znanoszti, stero nyemi je znáo dati sztári skolnik. I tú v prvi kloupi je szedejla tiszta — Irénka. Goszpodszka deklinica, bogátoga gazdo hcsi, kí sze je drzsála v málom kasteli i je dönok bila tak preprouszta, vészéla, nej gizdáva i sze je szpajdásvála z kmécskov decov, z nyimi tálala szvojo júzsino i z nyimi pekla kukorco na pasi.

Ákosi sze je zse te doszta szenyalo od Iréne, od nyéni plávi oucsi i od zlátoga naszmeja.

Minoula szo lejta i Ákosa szo szpravili v soule, ár je bio pametne i bisztre gláve, naj túdi z nyega gráta goszpoud, naj bode skolnik. Ákosi sze je zavrtelo od szrecse, ár bi te lejko blízse prisó onoj deklini, stera nyemi je bila vszígdar vu míszli. Dobra sztára mati nyemi je pripravila vsze potrebno, prineszla vsze áldove, stero more preneszti lúbécsa mati, naj bode szamo nyénoni deteti bougse v etom zsvilejnyi. Dén i noucs je delala, szprávlala i trpejla, naj szin ne trpí pomenykanye. Szamo edna mati tou zmore. Szklúcsena je hodila od bremena teskoga dela, nyéne roké szo bilé razoráne od osztroga grúduvja, ali ocsi szo sze nyej szvejtíle v neszkoncsnoj lúbézni, cse je zaglednola sziná. Poplácsao je tou velko lúbézen z dobrim vcsenyom. Po dugi lejtaj puno szkrbí i aldúvanya sze je vcsákala mati, ka je Ákos razpréztro roké prouti nyej i etak pravo: „Moja drága mati, zdaj szem grátao cslovek, zdaj bom jaz szkrbo za Vász.“ Mati sze je zajoukala od szrecse, ali nej je vszivala dúgo tou dobrou, szmrt jo je odneszla.

Nadaljávanje pride.

Batrivoszt mále deklíne

V Emden vársi szo sze v koula vprezseni konyi od ednoga autoja prezstrásili i z tákov náglóscsov vdérjali po vársi, da túdi nájbatrívnejsi lúdjé szo nej vípali sztávlati konye. Edna mála deklinica vídi, ka konyi z velkov náglóscsov prouti nyej bezsijo. Od podivjanoszti sze je nej prezstrásila i z velkov batrivosztíjov sze je zagnála prouti konyam, stero je za broz-dé zgrábila. Konyi szo deklinico eden csasz za szebom vleklí, potom pa szo sze szta-vili. Deklinica je pri tom zadoubila mále praszke. Batrivoszt mále deklinice je oszramotila vsze moske toga vársa i oblászto je túdi odlikúvala.

Milionszke vrejdnoszti pod sztárimi zidínami

V Párisi szo pred krátkim razdrli edno jáko sztáro zidíno, na stero meszto szo scseli edno nouvo i moderno hiso gor-zozídati. Pri podéranyi té zidíne szo delavci nájsli jáko doszta zlatníné i drúge drágocenoszti, z stero szo níkelko nájdíteli níháli, ovo szo pa v drzsávno kaszo posz-lali. Tá szrecsa toga nájdítela je cejlo pá-risko lúdsztvo na telko obúdíla, da pri po bombardejraní kákse szta-re hizse sze telko delavcov prígászti, da naravnoucs sztejszka posztáne pri tom odkápányi. Tou pa záto, ár za csaszta XVI. Lajos krála je revolucija vóvdárila v Párisi i bogatejsi lúdjé szo od bojznoszti szvoje dráge kincse v pevnicaj i po drúgi prezstoraj notri v sztené zozídali. Revolucionárci szo té bogáte szkoro vsze szpoklali, ár szo níke drágocenoszti nej doubili od nyí. Po vmorjényi bogátcov szo revolucionárci vsze lakáse preiszkali, ali níkej szo nej nájsli. Po revolucionárszkom vrejmení szo túdi probali iszkati zlatnino, ali vsze je bilou zobsztonszko. Pred stirideszetimi lej-tami, naszkori po revoluciji, szo túdi edno sztarinszko hizso razdéráli, pri steróji prilíki szo nájsli za pét milion frankov zlatníné, stero je tisztoja hípa nezgovor-no doszta bilou. Túdi nájdítel je velko sumo doubó za nájdíni zlát. Lúdsztvo v Párisi je od tisztoja csaszta jáko velko volou doubilo v sztarinszki zidínaj isz-kati zlatnino i vípanye májo, ka vnuoge escse doszégne szrecsa pri zdajsníj od bomb razrúseni sztarinszki hizsaj.

Tinta v kockaj

V Nemcsiji szo vónajslí, da tinta sze lejko v kockaj prineszé v promet, stera sze potom dá razpúszti. Tá vónájdba je tem hasznovitejsa, ár sze z tém szamo v Nem-csiji prispára lejtno 50 milion glazsou, stero je pa dneszdén tesko dobiti. Pou-leg toga sze pa prispára lejtno 500 vagou-nov za prevázsanje. Pri tom pa sze more escse racsunati, da sze doszta glazsou szpotere. Té tintaszte kocke szo tak ná-právlene, da túdi v nájbékoj vrocsini sze lejko razposilajo i ne raztécsejo. Pri raz-táplányi sze núca csiszta i mrzla voda.

Szkváseno zelje kak — vrásztvo

Vnuogi ne vejo, ka szkváseno zelje, — stero je sziromaskoga národa nájfalejsa hrána, — je za nísterne betege nájbougse vrásztvo. Tak na prilíko za morszke be-tege doktorje pripoucsajo szamo szkvá-seno zelje. Angleski mornárje zse od leta 1750-ga sztálno na hajouvaj májo i nú-cajo szkváseno zelje. Nemski znanszstveni zoubni doktorje szo szpoznali, da za zvuvszganje zoubni cselúszti je nájbougse vrásztvo szkváseno zelje. Tá kúszilina ocsi-szti okouli zobá meszou i túdi prázno meszto zobá. Kak vídimo, szkváseno zelje je nej szamo hasznovito za prezsvlenszke sziromaskoga národa, nego túdi za zdrav-lenje bogáti lúdi.

Kováts Károlyova:

Peszem pretekloszti

Karpátszke goré sze vlecséjo v nezskoncsni duzsini na meji naséga országa, kí vszakomi protivniki zapréjo sztopáj prejk nyé. Visziko gorovje, szkaline, sztoulejtno leszouvje je tam csúda naráve. Tam zdaj csáka od vóre do vóre szmrt na szvoje szrtve i z sztrasnov pozsrejsnosztíjov píjé zemla cslovócsó krv, pokoszí nepre-csteto mládi zsvivleny, vzeme za áldov mládo moucs i veszélje. Osztáne szamo zsaloszti, szkuzé, bolecsina, ali osztáne túdi dom — domovina — szvéta vogrszka zemla!

I tam, med grmejnóm stúkov, med kricsom ranyencov, med brnejnyom eroplánov sze zgodí vcsászí csúda i z szrecsnim naszmejom sze obrné mládo zsvilejnye od ete zemlé i ga vecs nigdár nej nazáj.

Ákos sztoji na sztrázsi. Okouli nye-ga sümí sztáro jalicsouvje i rasztouvje, hladén noucsni vóter ga zavije v szvoj odejv, zvezjde szo szvetle i iszkrécsé migajo, kak da bi sze scsele pogucsávati z oszamlénim vojákom, kí negibno sztoji i pazlívó obrácsa ocsi, csi nebi opazo kákšo nevar-noszti. Ali noucs je túha i lejpa, kak